

EEN STERKE BASIS DOOR
KRACHTIGE SAMENWERKING

EEN STERKE BASIS DOOR KRACHTIGE SAMENWERKING

1 september 2022

Een sterke pedagogische basis is voorwaardelijk voor een goede start en een goede toekomst van iedere jeugdige. Hoe sterker die basis, hoe beter vragen en problemen die bij opgroeien horen, in het gewone leven kunnen worden opgepakt. Hoe kunnen we samen zorgen voor een sterke pedagogische basis? Door als professionals, beleidsmakers en bestuurders anders samen te werken. Dat bereiken we door ons werk met en voor jeugdigen anders te organiseren en door iedereen die met jeugdigen werkt, vanuit een brede pedagogische visie op te leiden. De kern: anders samenwerken door anders organiseren en anders opleiden.

WAAROM WIJ ONZE KRACHTEN BUNDELEN

Een goede start en een goede toekomst. Dat gunnen we ieder kind. Iedereen die om kinderen, jongeren en jongvolwassenen¹ heen staat, draagt daar elke dag aan bij. Dat zijn in de eerste plaats ouders en verzorgers. Het zijn ook opa's en oma's, de buurman en de voetbalcoach. En het zijn professionals zoals leraren, pedagogisch medewerkers, welzijnswerkers, jeugdverpleegkundigen, loopbaanbegeleiders, verloskundigen die hun werk met grote gedrevenheid doen en met een vast geloof in wat wél kan. We kennen allemaal wijken, steden,

¹ Dit stuk gaat over kinderen, jongeren en jongvolwassenen van -9 maanden tot 27 jaar. Hierna noemen wij hen: jeugdigen.

² Verbeterprogramma's als Met Andere Ogen en Zorg voor de Jeugd hebben daarbij de afgelopen jaren een stimulans geboden.

regio's waar het lukt om jeugdigen een goede start te geven door krachten te bundelen.² Dat verdient een groot compliment. Maar de omstandigheden waaronder moet worden samengewerkt zijn niet ideaal. Voor jeugdigen in kwetsbare omstandigheden is dat des te meer risicovol.

Terugkijkend op de afgelopen jaren van hervormen en verbeteren³ kunnen we constateren dat het huidige stelsel en de beperkte financiële ruimte integrale samenwerking niet bevorderen. Mede daardoor hebben we onvoldoende sámen nagedacht over de grote opgave waar we voor staan. We zijn gaan bouwen vanuit onze eigen wettelijke opdracht en de wens om die voor jeugdigen zo goed en zo snel mogelijk uit te voeren. Daardoor hebben we onbedoeld een te smalle, sectorale blik gehad en te weinig aandacht voor wat samenwerking ècht van onze professionals en van ons als bestuurders vraagt. We zijn in de 'overlevingsstand' terechtgekomen en hebben gezocht naar grip op het budget in het eigen domein en op de korte termijn, wat betere samenwerking vanuit wederzijdse afhankelijkheid in de weg staat.

Inmiddels hebben we geleerd dat het anders – en vooral: samen – moet, als we willen zorgen voor een sterke basis voor iedere jeugdige. Als gemeenten,

Verantwoording

Dit stuk is een initiatief van de VNG, PO-Raad, VO-raad, MBO Raad en BMK, in verbinding met de sectorraad GO, netwerk LPO en sectorraad samenwerkingsverbanden VO en in samenspraak met professionals, beleidsmakers en bestuurders. We weten dat het netwerk rondom jeugdigen nog veel meer partners kent. We hopen dat dit initiatief voor al deze partners een extra stimulans tot samenwerken geeft.

³ We denken hierbij ook aan nu nog lopende processen. Zoals de Hervormingsagenda Jeugd, de Verbeteragenda Passend Onderwijs, de verbeteragenda passend middelbaar beroepsonderwijs 2020-2025 en de stelselherziening Kinderopvang.

scholen⁴ en kinderopvangorganisaties zien wij het als onze verantwoordelijkheid om voor iedere jeugdige een goede start mogelijk te maken.⁵ We willen professionals de ruimte geven die zij nodig hebben om jeugdigen en hun ouders hierbij te ondersteunen.

De sleutel daarvoor ligt in een versterking van de pedagogische basis. Dat is uiteraard geen nieuwe ambitie. Het is wel nieuw dat wij hier nu een gezamenlijke ambitie van maken, vanuit de overtuiging dat we dit alleen samen kunnen bereiken, als gelijkwaardig samenwerkende partners in plaats van als een optelsom van organisaties. De omgeving waarin een jeugdige opgroeit is immers breder dan alleen de school, de opvang, thuis of de wijk⁶. Om die gezamenlijke ambitie waar te maken, is een groot gevoel van gedeelde verantwoordelijkheid nodig en stevige bestuurlijke afspraken tussen gemeenten, scholen en kinderopvangorganisaties.

In dit stuk beschrijven we waar we naartoe willen en hoe we daar komen. Het is een verdere uitwerking van proposities die eerder dit jaar verschenen zijn vanuit verschillende sectoren⁷ en voortkomen uit de wens om, met wat we in de praktijk zien en uit onderzoek en advies weten⁸, tot betere samenwerking te komen. We willen vanuit een *gezamenlijk perspectief* concreet maken wat we zowel landelijk als lokaal en regionaal meer en beter kunnen doen om jeugdigen een sterke pedagogische basis te bieden. Het is een stuk van en voor bestuurders van gemeenten, scholen en kinderopvangorganisaties die zich verenigd hebben. Wij willen een stimulans bieden aan de lokale en regionale samenwerking en de dialoog over wat hiervoor landelijk nodig is, stevig voeden.

---

⁴ Waar we 'school' schrijven bedoelen we basisscholen, scholen voor voortgezet onderwijs, scholen voor speciaal onderwijs en scholen voor middelbaar beroepsonderwijs.

⁵ [Zie ook de kansencirkel van GIRFEC \(Nji\)](#)

⁶ De wijk voor kinderen, de gemeente of de regio voor jongeren en jongvolwassenen.

⁷ VNG denknotitie 'Van individu naar omgeving. Naar nieuwe verhoudingen tussen onderwijs, kinderopvang, gemeente en jeugdhulp.' (Bert Wiene en Rien Janssens, maart 2022); Propositie Onderwijspartners op inclusiever onderwijs- en jeugdbeleid 'De

Aan dit stuk hebben ruim 50 professionals en bestuurders bijgedragen met een gezamenlijke hartenkreet: laten we doen wat wèl kan, op een manier die behapbaar is, en laten we eindelijk concreet worden.

WAAR WE NAARTOE WILLEN

Een sterke basis is onmisbaar voor het welzijn en de ontwikkeling van jeugdigen. Die basis begint thuis, bij een fijn gezin en betrokken ouders. Het is ook een sociaal netwerk, een gezonde en plezierige leefomgeving, een goede overgang van onderwijs naar werk, een stabiele financiële situatie, een veilige plek om te wonen en alle mogelijkheden om je een leven lang breed te ontwikkelen. Goed en inclusief onderwijs, kinderopvang voor iedereen, ruimte om te spelen en te sporten en je creatief te ontwikkelen en een plek waar je als ouder of jeugdige met vragen terecht kunt, horen daar als algemeen toegankelijke (basis)voorzieningen bij.

In de ideale wereld hoeven jeugdigen zich niet aan te passen aan de omgeving, maar sluit de omgeving aan bij wat zij nodig hebben. Het aangrijpingspunt voor ondersteuning ligt niet zozeer in (de verandering van) een jeugdige, maar meer in de situatie waarin een jeugdige zich bevindt. Zwart-wit gesteld: niet een onderwijs-zorgarrangement, maar een aangepaste onderwijs- en ontwikkelsituatie. Niet een jeugdhulpbeschikking, maar een oplossing voor de psychische problemen of schulden van ouders. We noemen dit een contextgerichte benadering. Een contextgerichte benadering betekent overigens niet dat er niet ook naar een individuele oplossing kan worden gekeken. Deze

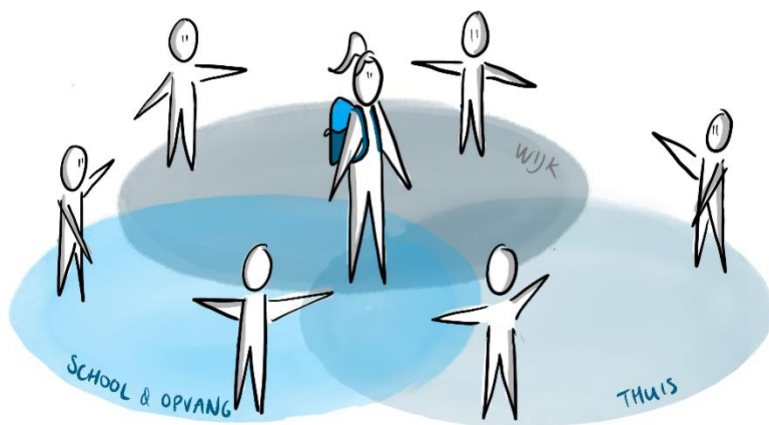
brug van gisteren naar morgen: inclusiever onderwijs in een inclusievere samenleving' (januari 2022)

⁸ Zie o.a. [Met andere ogen doen, Eindterm Met Andere Ogen \(MAO, 2021\)](#); [Ontwikkelen over grenzen heen. Onderzoek naar wettelijke knelpunten \(AEF, 2021\)](#), [De kracht van wijd reiken. Eindrapport en advies van het VNG expertiseteam Reikwijdte jeugdhulpplicht \(Expertiseteam reikwijdte jeugdhulpplicht, 2020\)](#), [Met Andere Ogen. Advies voor versnelling en bestendiging van de samenwerking onderwijs-zorg-jeugd \(Peeters, 2018\)](#),

twee routes sluiten elkaar niet uit, maar kunnen elkaar juist versterken. Het is dus niet of/of, maar en/en. De vraag van de jeugdige bepaalt wat nodig is.

In die wereld is iedereen anders en iedereen welkom. Verschillen worden omarmd en we accepteren dat de weg naar volwassenheid ook teleurstelling en moeilijkheden kent die bij het normale leven horen. Die vaker dan nu in het normale leven kunnen worden opgelost met hulp van ouders of belangrijke anderen en niet altijd om een specialistisch antwoord vragen. We zorgen voor elkaar en doen wat nodig is. Als (tijdelijk) meer ondersteuning nodig is, kan dat met inzet en expertise van professionals worden georganiseerd op die plekken waar jeugdigen al zijn. Zo licht en kortdurend als mogelijk, maar structureler en intensiever of in een specialistischer setting als dat beter passend is.

Dit ideaal van een inclusieve samenleving komt niet vanzelf dichterbij. Wij moeten oplossingen in het gewone leven stimuleren en ouders als deskundige partners en de omgeving daarvoor beter benutten. Wij zijn zelf aan zet om prikkels en patronen die tot labelen, diagnosticeren en uitsluiten leiden, weg te nemen. Om maatschappelijke tendensen als presteren, normeren en

consumeren om te buigen. Om minder te denken vanuit welvaart en meer vanuit welzijn.

Wat kunnen we zelf beter doen om die inclusieve samenleving dichterbij te brengen? We zien drie concrete aangrijpingspunten die helpen om de context meer dan voorheen centraal te stellen. We werken ze hierna verder uit.

HOE WE DAAR KOMEN

1. ANDERS SAMENWERKEN

In een contextgerichte benadering werken professionals op een andere manier met elkaar en met jeugdigen en ouders samen. Zij zijn in staat om samen vanuit een breed perspectief te kijken en te handelen en laten schotten niet belemmerend zijn voor samenwerking. Dit heet interprofessioneel samenwerken.

Een belangrijk principe binnen het interprofessioneel samenwerken is dat van de T-shaped professional, iemand die over een diepe inhoudelijke vakkennis beschikt én over de vaardigheden om met professionals uit andere disciplines te kunnen verbinden, samen te werken en te weten wanneer de inhoudelijke vakkennis van die ander nodig is. Echt samenwerken lukt alleen als je elkaar en elkaars rol kent, elkaars taal spreekt, echt begrijpt wat voor de ander moeilijk is (bijvoorbeeld omdat wettelijke opdrachten botsen) en gelooft dat door samen te werken betere oplossingen worden gevonden. Op plekken in het land waar deze vorm van samenwerken het uitgangspunt is, lukt het beter om oplossingen voor problemen in de context te vinden. Een preventieve aanpak van ziekteverzuim, waarbij conciërges, docenten, leerplicht en jeugdgezondheidszorg samenwerken om uitval te voorkomen, is hier een voorbeeld van.

“Anders samenwerken lukt alleen als we anders organiseren en anders opleiden”

Anders samenwerken geldt dus op het niveau van jeugdigen, ouders en professionals, maar net zo goed op het niveau van beleidsmakers en bestuurders. Om niet opnieuw in de valkuil van een te smalle, sectorale benadering te vallen, moeten ook wij anders samenwerken.

Wij gaan onze gezamenlijke verantwoordelijkheid voor een sterke pedagogische basis beter combineren met onze eigen wettelijke verantwoordelijkheid voor onderwijs, opvang, jeugd en goed werkgeverschap. Door anders te organiseren én anders op te leiden, want dat zijn voorwaarden om ook echt anders te kunnen samenwerken. We lichten toe wat dat inhoudt.

2. ANDERS ORGANISEREN

SAMEN LEREN

Anders samenwerken is voortdurend samen leren. Bijvoorbeeld door als professionals of bestuurders regelmatig een dag met elkaar mee te lopen, elkaar te ontmoeten rond praktische vraagstukken en door op vaste momenten de samenwerking met een jeugdige, ouders en direct betrokken professionals aan de hand van hun concrete vraag te evalueren. Hoe verliep dat en wat kan en moet anders, beter, sneller? Hoe kunnen we de omgeving zo aanpassen dat deze vraag eerder wordt gehoord en beter wordt beantwoord?

Inzicht in kwantitatieve en kwalitatieve data en regelmatige en praktische reflectie op wat goed gaat en wat beter kan, leiden tot concrete verbeteringen. Dit levert niet alleen tastbaar resultaat voor jeugdigen op, maar vooral ook een veel beter begrip van elkaars positie, de mogelijkheden om samen, vanuit die gedeelde verantwoordelijkheid, meer oplossingen in de context te vinden én de kans om professionals actieve steun en feedback te geven om tot die

oplossingen te komen. Bovendien levert samen leren op termijn tijd en – dus – geld op.

Samen leren en dat systematisch optillen tot duurzame verbeteringen gaat niet vanzelf. Ook dat moet worden gestimuleerd en gefaciliteerd in ruimte en tijd. Dat kunnen we binnen onze organisaties beter doen, maar vooral ook met en tussen organisaties en hun professionals, beleidsmakers en bestuurders. We zijn samen verantwoordelijk voor die lerende cultuur en gaan die samen praktisch organiseren.

COLLECTIVEREN

Direct verbonden met een contextgerichte benadering is collectiever denken en handelen. Collectiever handelen betekent samenvoegen voor een gezamenlijk doel. In die benadering hebben groepsgerichte interventies de voorkeur boven een individueel gerichte aanpak. Een voorbeeld van collectiveren is het ‘optillen’ van individuele vragen naar een groepsaanpak voor jeugdigen met eenzelfde ondersteuningsbehoefte. Denk aan een structuurklas of een plusgroep. Of structurele aandacht voor de impact van complexe scheidingen door kennis hierover door een specialist in de school te brengen. In sommige situaties zal dat individuele hulpvragen voorkomen, in andere situaties kan eerder en beter op individuele hulpvragen worden ingespeeld.

Ook collectief financieren is een middel om contextgericht te werken. Bij collectief financieren worden uitgaven niet tot een individuele jeugdige herleid, maar tot een groep jeugdigen of een groep jeugdigen met een ondersteuningsbehoefte. Collectieve financiering leidt in het algemeen tot minder administratieve lasten, meer continuïteit en meer rust en overzicht voor jeugdigen, ouders en professionals⁹. Collectief financieren geldt voor alle voorzieningen die we in het normale leven voor iedere jeugdige van belang

⁹ [Financiering dienstbaar maken. Onderzoek naar onderwijs-zorgarrangementen en hun financieringswijzen \(AEF, september 2021\).](#)

vinden. Het gaat hierbij om collectieve financiering van zorg (samenvoegen WLZ, WMO en Jeugdwet), maar ook om de combinatie van onderwijs-, kinderopvang- en zorgmiddelen. Uitgangspunt daarbij is dat gemeente, onderwijs en kinderopvang – met respect voor en behoud van ieders rol, expertise en verantwoordelijkheid – afspraken maken over de aanpak van vragen en oplossingen en de financiering daarvan.

Een voorbeeld van collectieve financiering is een school waar in plaats van individueel beschikte zorg de inzet van zorgmedewerkers voor alle jeugdigen op die school wordt gefinancierd. Het samenvoegen van verschillende budgetten tot één integraal budget voor eenzelfde doel is ook een vorm van collectieve financiering. Dit kan helpen om discussies over wie wat betaalt, te voorkomen.

Met collectieve financiering worden vraagstukken integraler opgepakt, wat er bijna als vanzelf toe leidt dat het aangrijpingspunt voor ondersteuning in de context wordt gezocht. In regio's waar gemeenten, scholen en kinderopvang individuele zorgvragen van een collectief antwoord voorzien, lukt het om meer kwaliteit voor jeugdigen te realiseren en kosten te besparen.

Als collectiever werken en financieren inhoudelijk de voorkeur heeft, dan gaan wij dit samen mogelijk maken. Een wettelijke verplichting hiertoe kan helpen, wij zullen hierop dan ook aandringen bij het rijk.

Maar de stimulans voor collectieve financiering ligt ook in onze gezamenlijke pedagogische visie en de wijze waarop wij daar naar handelen. Het is nodig om op plekken waar jeugdigen en professionals al zijn, daarvoor ook coördinatiekracht te organiseren.

INTEGRAAL PERSONEELSBELEID

Het tekort aan professionals is op dit moment één van de grootste bedreigingen voor het realiseren van een sterke pedagogische basis. Door bundeling van expertise levert interprofessioneel samenwerken extra handen op, een verbreding en verrijking van kennis en vaardigheden en tijdwinst. In dat opzicht draagt interprofessioneel samenwerken ook bij aan het oplossen van schaarste.

Wij gaan interprofessioneel samenwerken stimuleren door als werkgevers integraler personeelsbeleid te ontwikkelen. In plaats van in elkaars vijver te vissen, kunnen we de samenstelling van interprofessionele teams helpen bevorderen. Bovendien kunnen we samen stappen zetten door onze beste professionals zoveel mogelijk in te zetten op plekken waar die sterke pedagogische basis nog ontbreekt en hen hiervoor ook passend te waarderen.

Integraal personeelsbeleid betekent ook dat we veel beter nadenken over wie besluiten neemt over wat. Ook daarin moeten we kennis en krachten bundelen. Als wij geloven in de kracht van een sterke pedagogische basis, dan moeten wij pedagogen veel meer betrekken bij besluitvorming.

SLIMME INRICHTING VAN DE FYSIEKE RUIMTE

De context aanpassen aan wat jeugdigen nodig hebben, heeft ook directe gevolgen voor – of begint mede bij – de inrichting van de fysieke ruimte. Die moet flexibel zijn en (tijdelijke) aanpassingen mogelijk maken. Uit onderzoek¹⁰ weten we dat een slimme inrichting en benutting van ruimte jeugdigen beter in staat stelt zich op alle ontwikkelingsgebieden te ontplooiën.

Dit principe geldt ook op grotere schaal. We willen brede ontwikkelingsgerichte voorzieningen die goed zijn aan te passen op wat nodig is en ontmoeting en samenwerking tussen professionals gemakkelijk laten ontstaan. Wij gaan samen zorgen voor een integraal voorzieningenplan voor jeugdigen van -9 maanden tot

---

¹⁰ Bijvoorbeeld Allen & Hessick (2011). The classroom environment: the silent curriculum.

27 jaar, vanuit een gemeenschappelijke visie, op inclusie gericht en met alle noodzakelijke flexibiliteit voor een rijk en ontwikkelingsgericht aanbod.

3. ANDERS OPLEIDEN EN PROFESSIONALISEREN

Voor interprofessioneel samenwerken zijn kennis en vaardigheden nodig. De wijze waarop toekomstige en zittende professionals worden opgeleid en geprofessionaliseerd is dus cruciaal. Samenwerken in interprofessionele teams van bijvoorbeeld leraren, pedagogen en welzijnswerkers gebeurt nog niet structureel en heeft ook nog geen vaste plaats in het opleidings- en professionaliseringsaanbod. Er is een duurzame verbinding nodig tussen kennisontwikkeling, opleiden en professionaliseren en innovatie van het huidige opleidings- en professionaliseringsaanbod¹¹.

Naast die duurzame verbinding is ook verbreding nodig van de huidige opleidingen. Als we geloven in de kracht van een sterke pedagogische basis, dan zouden we alle professionals die met jeugdigen werken een brede pedagogische

opleiding moeten kunnen bieden. Hier zou de parallel getrokken kunnen worden met de opleiding tot basisarts, gevolgd door een specialisatie. De Onderwijsraad heeft in deze richting geadviseerd¹². Door eerst breed op te leiden en daarna mogelijkheden tot specialisatie te bieden, investeren we direct in het versterken van de pedagogische basis voor jeugdigen. We denken bovendien dat deze

“Wij voelen in het MBO een dubbele verantwoordelijkheid. Wij willen nú een bijdrage leveren aan een stevige basis voor onze studenten. We zijn tegelijkertijd de opleider van pedagogen die in de toekomst gaan bijdragen aan een sterke basis voor jeugdigen.”

¹¹ Interprofessioneel opleiden. Professionaliseren en onderzoeken in én om school. (Anton Boonen, Hogeschool Utrecht, juni 2022).

manier van opleiden bijdraagt aan het aantrekken en behouden van professionals in onderwijs, kinderopvang, jeugd- en welzijnswerk. Wij gaan in gesprek met de opleidingen om anders opleiden en professionaliseren concreet te maken. En gaan dat bij voorkeur ook direct in de praktijk brengen op scholen, in wijken en regio's.

EEN VERRIJKT KADER VOOR SAMENWERKING VOOR DE JEUGD

Als gemeenten, scholen en kinderopvangorganisaties slaan we de handen ineen: we werken vanuit een gezamenlijk perspectief en maken samen afspraken. Natuurlijk worden er tussen gemeenten, scholen en kinderopvang al afspraken gemaakt, bijvoorbeeld binnen het Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO) en de Regionale Educatieve Agenda. Maar deze afspraken moeten worden verbreed: het moeten geen afspraken zijn over de samenwerking tussen onderwijs en zorg, maar afspraken over de ontwikkeling van jeugdigen in hun context, met alle partijen die daarbij betrokken zijn. Bestuurlijke, dwingende afspraken zijn nodig om anders samenwerken, anders organiseren en anders opleiden landelijk, lokaal en regionaal uit te werken. We vatten hieronder samen waar die afspraken over moeten gaan:

¹² [Ruim baan voor leraren \(Onderwijsraad, november 2018\)](#)

Anders samenwerken door anders organiseren en anders opleiden: kader voor landelijke, regionale en lokale afspraken

1. Anders samenwerken

- Interprofessioneel samenwerken stimuleren door onze gezamenlijke verantwoordelijkheid voor een sterke pedagogische basis beter te combineren met onze eigen wettelijke verantwoordelijkheid voor onderwijs, opvang, jeugd en goed werkgeverschap.

2. Anders organiseren

- Samen leren: zorgen voor een systematische verbetercultuur die wij helpen organiseren en faciliteren.
- Collectiveren: groeps- en contextgerichte aanpakken stimuleren door collectieve financiering vanuit een gezamenlijke pedagogische visie te organiseren.
- Integraal personeelsbeleid: interprofessioneel samenwerken stimuleren door integraal personeelsbeleid, de beste mensen op de kwetsbaarste plekken in te zetten en pedagogen te betrekken bij besluitvorming.
- Slimme inrichting van de fysieke ruimte: zorgen voor een integraal voorzieningenplan voor jeugdigen van – 9 maanden tot 27 jaar.

3. Anders opleiden

- In gesprek met de opleidingen om anders opleiden en professionaliseren concreet te maken én alvast te starten op scholen, in wijken en in regio's.

HOE WE SAMEN (NOG) VERDER KOMEN

In dit stuk hebben we beschreven wat we zelf anders willen doen om lokaal en regionaal verder te komen door anders samen te werken, anders te organiseren en anders op te leiden. Een sterke basis door krachtige samenwerking. Wij nemen hiervoor verantwoordelijkheid, door dwingende afspraken te maken en te besturen met lef, vanuit vertrouwen, met rugdekking voor onze professionals en door zélf een voorbeeldrol te vervullen.

We kunnen dit niet alleen. We hebben daarvoor een andere – meer responsieve – opstelling van de rijksoverheid nodig. Een rijksoverheid die actieve inzet van 'onderop' laat komen, ruimte en

“We moeten landelijk ruimte creëren om lokaal het goede te doen.”

ondersteuning biedt aan maatschappelijk initiatief en samenwerkt met georganiseerde en ongeorganiseerde partijen. Schotten, een hoge verantwoordingslast en sectoraal toezicht passen niet goed bij deze opstelling. Gemeenten, onderwijs en kinderopvang hebben ieder afzonderlijk te maken met enorm veel regeldruk. In plaats van drie sectorale inrichtings- en verantwoordingskaders willen we één integraal kader en verantwoorden volgens het principe van pas toe of leg uit. We zijn ook niet geholpen met een aaneenschakeling van nieuwe pilots. Als iets werkt, dan moet het staand beleid worden. Incidentele vernieuwingsimpulsen helpen niet om de basis duurzaam te versterken.

We hebben in het verleden teveel tijd verspild aan beleid en oplossingen die onvoldoende passen bij de brede maatschappelijke opgave waar we voor staan. Als bestuurders van gemeenten, scholen en kinderopvangorganisaties spreken wij af dat we niet meer afzonderlijk met de rijksoverheid over ontwikkelkansen voor jeugdigen spreken, maar samen én vanuit eenzelfde perspectief op samenwerken, organiseren en opleiden. De lopende gesprekken over de bekostiging van het jeugdstelsel moeten gaan over hoe we de basis versterken. Wij houden elkaar hierin vast en gaan alleen mee in beleidsontwikkelingen als

die bijdragen aan een sterke pedagogische basis die onmisbaar is voor een goede start en een goede toekomst voor iedere jeugdige.

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Leonard Geluk, algemeen directeur

Branchevereniging Maatschappelijke Kinderopvang

Loes Ypma, voorzitter

PO-Raad

Chris van Meurs, vice-voorzitter

VO-raad

Ingrid de Bonth, vice-voorzitter

MBO Raad

Adnan Tekin, voorzitter

Vanuit welke perspectieven werken we samen?	
Jeugdige centraal	Jeugdige in context centraal
Diagnoses voor maatwerk en individuele arrangementen	(Groepsgerichte) aanpak op basis van gezamenlijk vastgestelde ondersteuningsbehoeften
Specialisten met kennis over individuen	Specialisten met kennis over de context
Financieren op basis van individuele beschikkingen en arrangementen	Collectieve financiering op basis van groepsbehoeften
Sectoraal toezicht op de uitvoering van een wettelijke taak	Integraal toezicht op de uitvoering van een maatschappelijke opgave
Nadruk op toetsen en normeren	Nadruk op eigen ontwikkelingstempo en presteren naar vermogen
Verantwoorden	Toepassen en uitleggen
Beleids- en aanbodgericht	Praktijk- en vraaggericht
Vaste overgangsmomenten tussen sectoren	Doorlopende ontwikkeling van -9 maanden tot 27 jaar
Aparte locaties voor onderwijs, opvang, Jeugdgezondheidszorg, etc.	Integrale voorzieningen